

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi polji in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrt leta 1 gl. 20 kr. V tiskarni sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za 1/2 leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LII.

V Ljubljani, 15. septembra 1899

List 37.

Tarbula.

Pripovedna pesem. Speval Janez Bilc.

IV.

Cerkev preganjana.

(Dalje.)

Kedo pozna ime, število
Junakov mučenih, vmorjenih?
Bojniki ti na smrtnem polju
Pomnikov nimajo nobenih

Ne bron, ne marmor ti ne kaže,
Kje zmagovalci ti ležijo;
Homera ne, in ne Virgila
Jih pesmi divne ne slavijo.

Pa njim imena je zapisal
Sam Jezus v liste nestrohljive;
On sam ovil jim je krog čela
Prekrasne vence, nevenljive.

Pri njem se v raju zdaj raduje,
Acezim, blaženi vladika,
In Jakob mašnik in Abdija,
Pobožna brata — mučenika.

Evnuh Usthazad, in Puzicej,
Umetnik slavni s hčerko blago,
In Milo škof sedaj, prej stotnik,
Ovenčan v bojih z mnogo zmago.

Šestnajst tisočem mučenicov
Ime legenda sveta brani;
A večje tistih je število,
Ki zgodbi sveti so neznani.

Sedaj se v nebu lesketajo,
Ko zvezde zlate v noči jasni;
Žarijo se neštete rane
Kot biseri — rubini krasni.

(Dalje prihodnjič.)

MIHAEL,

po božji milosti in po božjem usmiljenju
knezškofo lavantinski,

mногоčastiti duhovščini in vsem ljubim vernikom
svoje škofije

pozdrav, blagoslov in vse dobro od Boga Očeta in Boga
Sina v edinosti svetega Duha!

Gemitus matris tuae ne obli-
viscaris!

Ne pozabi bolečin svoje ma-
tere! (Sic. 7, 29).

(Dalje.)

V Gospodu ljubljani škofljani!

Premišlujmo torej posebne okolnosti, katere
so Marijino trpljenje in žalost ne le povzročile,
temveč tudi pomnožile in povečale.

1.) Prva okoliščina, katera je povišala in po-
globočila bolečino Jezusove Matere, je bila njeno
božje materstvo. Temeljna resnica bogoslovja sv.
Avgušтина in vseh svetih cerkvenih očetov je,
da je bolečina sotrpjenja in sočutja prav zato,
ker ne pozna drugega nagiba kakor trpljenje
ljubljenе osebe, tem občutnejša, čim srčnejša je
ljubezen. Stopinja in velikost bolečine se ravna
po stopinji in po velikosti ljubezni. In sedaj vas,
predragi, vprašam, ali je bila katera ljubezen či-
stejša, srčnejša, svetejša, kakor ljubezen, s katero
je deviška mati Marija ljubila svojega božjega
Sina Jezusa Kristusa? Kakor se more ljubiti le
otrok, kateremu se v lepoti in milobi, v modrosti
in dobroti ne da primerjati nič zemeljskega, da
celo nič nebeškega, tako je Marija ljubila svojega
Jezusa z najiskrenejšo materino ljubeznijo, kate-
se da le misliti.

Kaj pa je močnejše od materine ljubezni? Sam Bog ne ve svojega neskončnega usmiljenja do Izraela označiti bolje, kakor da je primerja ljubezni materini: Ali more mati pozabiti svoje dete, da bi se ne usmilila sinu svojega telesa? (Iz. 49, 15). Po tej neizmerni materini ljubezni torej se mora meriti velikost bolečine, katero je Marija čutila in trpela ob trpljenju in smrti svojega ljubljenega otroka. Poleg tega je bila Marija svojemu Sinu oče in mati, tako da ga je ljubila ob enem z očetovo in materino ljubeznijo. Res, žalovale in jokale so milosrčne matere jeruzalemske, ko so s svojimi otročiči v naročju sledile za ljubim Vzveličarjem po križevem potu: pa te jeruzalemske meščanke so morale izgubiti le Jezusa, kateri je bil blagoslavljal in poljuboval njihove otroke, in ki jih je sedaj tolažil z ljubeznjivimi besedami: Hčere jeruzalemske, ne jokajte! (Luk. 23, 28). Mariji pa je bilo izgubiti edinorojenega Sina in ne samo le dobrotnika in tolažnika. Res, da so jokali in žalovali apostoli, kakor sveti Peter, toda imeli so le srce učenca, prijatelja in tovariša: niso pa imeli srca matere in sicer matere, napolnjene od najudanejšje ljubezni, kakoršna je bila Marija. Moral bi imeti srce angelja serafa, da bi mogel čutiti, in moral bi govoriti jezik angelja keruba, da bi mogel povedati, kako srčno je bila udana Marija svojemu Sinu.

Kaj je materino srce Marijino trpelo in prestalo pri trpljenju Jezusovem, mogli bi čutiti in nam povedati še najbolje vi, krščanski stariši. Kako vendar žalujete in tarnate, kakošna žalost mori vašega duha, ako leži vaš otrok bolan na smrtni postelji, morda edin otrok, ki je vaša radost in vaše veselje, edino upanje vaše bodočnosti, luč vaših očíj, palica in podpora vaši starosti! In ta vaš ljubljenec bi ne imel umreti mirne, temveč najsrčnejše smrti; bi mar ne onemogli pod neizmerno težo bridkosti in žalosti, predno ljubljene otrok izdihne svojo dušo? Vsak vzdihljaj umirajočega otroka bi najgloblje ranil vaše srce. Udarci kladiva, kateri bi zabili in zaprli mrtvaško rakev vašega otroka, bili bi za vas kakor žreblji, katere vam zabijajo v srce.

O Demostenu, najmogočnejšem govorniku atenskem, poroča Plutarh, da je prelival solze ob smrti svojega edinega sina: zato so mu njegovi prijatelji očitali slabost. Kako je mogoče, da se mož krepkega duha tako zelo uda žalosti, vprašali so ga stojiki? Odgovoril jim je: Ljubezen očetova nima postave! Svojim prijateljem pa je klical: Prijatelji, vi ne veste, kaj je očetova ljubezen! In

Marija, mati bolečin, more reči: O ljubi moji, vi ne veste, kaj je materina ljubezen! Marija je videla, kako so njenega edinega otroka sovražili in preganjali, kako so ga obrekovali, izdali in prodali, ga zvezali, bičali, s trnjem venčali in naposled križali. Slišala je udarce kladiva, kateri so njegovo sveto telo s topimi žreblji pribijali na les sramote, in je šla za pogrebom svojega silovito umorjenega Sina z višine gore Golgote tje do groba. Kdo bi mogel umeti in povedati, kako strašna bolečina je pri tem prešinjala, mučila in stiskala njeno materino srce!

2.) Nadalje je trpljenje Marijino poviševalo božje sinovstvo trpečega Jezusa!

Ljubezen Marijina do Jezusa ni bila le naravna in pridobljena ljubezen matere do otroka, temveč deviška Mati je ljubila svojega Sina z nadnaravno ljubeznijo, kakor ga je bila na čudežen način spočela od svetega Duha, kateri je bistvena ljubezen in kateri je svojo neomadeževano nevesto obogatil z vsemi zakladi milosti in z vsemi darovi božje ljubezni. Marija je ljubila Jezusa s ponižno molečim spoštovanjem kot Sina Najvišjega, kot svojega stvarnika in odrešenika, kot svojega Boga, kot svoje vse. In njen božji Sin je ni ljubil, kakor ljubi umrljiv človeški otrok, ki želi zvesto povrniti materino ljubeznivost, temveč Jezus je ljubil Marijo z neskončno srčnejšo, ker božjo ljubeznijo in hvaležnostjo.

Da, kdo bi premogel spodobno opisati sladko in srčno vez ljubezni, katera je vezala tako mater s takim sinom! Mi ubogi človeški otroci ne premoremo tega. Sklepati sicer moremo, da se po obširnosti, po visokosti in globočini ljubezni ravna tudi mera bolečine, toda bolečine same ne moremo popisati, ona je nepopisna; ne moremo je izreči, ona je neizrečna; ne moremo je imenovati, ona je brezimna. Le knjiga knjig, od svetega Duha navdihnjeno sveto Pismo, približno označa velikost te bolečine, ko stavi vprašanje: Komu te bodem primeril . . . jeruzalemska hči? Komu te bodem priznačil in te potolažil, devica? . . . Velika namreč, kakor morje, je tvoja žalost, kdo te bode ozdravil? (Jer. žal. 2, 13). Globočina, širina in solnata bridkost morja so potakem le slaba podoba globočine, širine in bridkosti bolečine, katero je trpela in čutila Marija zavoljo svojega božjega Sina. Kakor se reke in potoki izlivajo v morje in je napolnujejo, enako so se tuge in bolečine Jezusove izlivale v srce Marijino in so je napolnile skozi in skozi.

3.) Mera Marijinih bolečin se je nadalje ravnala po brezmernosti bolečin in muk njenega božjega Sina.

Trpljenje Jezusa Kristusa je bilo za Marijo tem bridkejšo, čim strašnejše so bile muke, katere je moral Jezus prenašati. Velikost bolečine izvira iz velikosti njenega sočutja in sotrpjenja z neznanimi grozovitostmi, pod katerimi je bilo Jagnje božje darovano na altarju sv. križa.

Predragi, pomislite pred vsem, kdo so bili preganjalci, tožniki in mučitelji božjega Sina Marijinega. Bili so rojaki izvoljenega, s tolikimi milostmi obdarovanega izraelskega ljudstva. In kake krivice so prizadjali svojemu dolgo in srčno zaželenemu Mesiji? Gamljiva očitanja Jezusova nasproti Judovskemu ljudstvu, katera poje sveta cerkev na veliki petek med počesčevanjem svetega križa, nam to nekoliko pojasnjujejo. Kristus je izraelsko ljudstvo ljubeznivo gojil in vodil, ono pa je pripravilo križ svojemu rešitelju. Kristus je ljudstvo krasno oblačil, ono pa ga je v svoji zaslepljenosti oplenilo njegovih oblačil. Zavoljo izvoljenega ljudstva je udaril Egiptet in nja prvorojence, ono pa ga je krvavo bičalo. Dál mu je kraljevo žezlo, on pa je dobil od njega sramotilni trst. Ozališal ga je s krasno krono, ono pa mu je trnjevo krono pritisnilo na glavo. On je zasadil izraelsko ljudstvo kot svoj najlepši vinograd in ga je napajal z vodo iz skalnatega studenca, ono pa ga je napajalo s kisom. On je Izraelce živil z mano in z mozgom pšenice, oni pa so mu dali žolča v jed. On jih je rešil trinoga faraona, oni pa so ga izdali velikim duhovnikom. On je šel pred njimi v žarnem oblaku, oni pa so ga peljali pred sodni stol Pilatov. On je odprl pred njimi morje, oni pa so odprli s sulico njegovo stran. On jih je povišal z veliko mogočnostjo, oni pa so ga povzdignili na sramotni križ.

Roke, katere so blagoslavljalje ljudstvo, so bile predrte z žreblji, in noge, katere so se ožulile s hojo za zgrešenimi in izgubljenimi ovčicami, so bile prebodene z železom. Mili obraz, katerega želijo angelji gledati, je bil pokrit s krvijo in prahom. Oko, katero je nekdaž Caheja na smokvinem drevesu in Petra stoječega pri žrjavici poiskalo in milo pogledalo, katero je za Lazarjem in nad Jeruzalemom milo jokalo, je bilo polno zasedene krvi. Božja glava je bila venčana z ostrim trnjem, katero ji je sekalo globoke rane, da je iz njih tekla kri po razbičanem in raztepenem telesu. Telo pa je viselo na križu v strašnih bolečinah, in si ni moglo zljajšati svoje mučne lege. Najmanjše gibanje je bolečine le še pomno-

žilo. In tem neznanskim mukam primerno je bilo sočutno trpljenje Marijino.

Preljubi, da molčim o vseh drugih strahotah trpljenja Jezusovega in jih prepuščam vašemu tihemu premišljevanju, omenjam le še grozo, katera je morala prešiniti božjo Mater, ko je videla sveto, z božjo osebo Jezusa Kristusa osebno zedinjeno krv svojega Sina na kamenju, na križu, na obleki razbojnikov, ne da bi jim koristila. Da, videla je, kako so to sveto krv teptali in pomešali z zemljo in s prahom; bila je kri od njene krvi, bila je cena odrešenja sveta. Kaj ne, kako varno ravna duhovnik pri altarju, da ne razlije dragocene, presvete krvi, koliko spoštovanje ji skazuje v kelihu! In takrat je tekla s križa na tla, in ni bilo nikogar, ki bi jo bil zajel, skrbno shranil in molil. Kakošna groza se je pač morala zaradi tega polastiti Marije!

Tako je torej grozovitost in sramota, katero je Jezus trpel, poviševala bolečino njegove ljubljene in ljubeče Matere. Po pravici pripazuje pobožen učenik: „Ko so žreblji prebadali roke njenega Sina, prebadala je smrtna bridkost njeno srce. Ko so bili prebodeni posamezni udje, bila je še bolj ranjena v svoji duši. Ko so iz ran tekle kaplje krvi, tekle so iz njenih očij bridke in krvave solze.“

4.) Bolečino Marijino je povečevalo tudi dolgo trajanje trpljenja.

Trpljenje namreč najsvetejši devici in materi Mariji ni došlo nenadno in nepričakovano. Od svetega Duha razsvetljena kraljica mučencev je gotovo poznala prerokbe o mukah in o poniževanjih Mesijinih. Poznala je načrt trpljenja Jezusovega, glasoviti psalm 21., prerokbo Izaijino o možu bolečin (Iz. 53, 2—7), prerokbo preroka Zaharije o izdaji in prodaji za trideset srebrnikov (Zah. 11, 12. 13), in ono velikega preroka Danijela o umoru ljubljene Mesije. (Den. 9, 26). Vrhu tega ji je pričal Simeon v tempelju, da je njen sin postavljen v padež mnogim in v znamenje, kateremu se bode oporekalo, in da bode meč žalosti presunil njeno dušo. (Luk. 2, 34). Kakor poroča sv. evangelist Lukež dvakrat, je Marija ohranila in premišljevala v svojem srcu vse, kar je slišala o svojem Detetu, in je ohranila v svojem srcu vse besede, katere ji je govoril Jezus. (Luk. 2, 19; 2, 51). Od njega pa je gotovo izvedela skrivnost njegovega trpljenja, ker je gostokrat govoril o svojem trpljenju. Poznala je torej vse trpljenje svojega Sina tako živo, tako jasno in obsežno, kakor ga ni poznal še nikdar noben svetnik. In tako je bilo njeno lastno

trpljenje dolgotrajno ter je postalo čim dalje tem hujše. Čim več nasprotja in preganjanja je Jezus prestal od strani svojih sovražnikov, tem globlje je Simeonov meč segal in rezal v njeno čisto, rahločutno srce. Kakor kralj David, njen praded, mogla je vzdihovati in moliti tudi Marija: Usmili se me, o Gospod, ker sem stiskana: pobito je od bridkosti moje oko, moja duša in moje telo. V žalosti zginja moje življenje in moja leta v vzdihovanju. (Ps. 30, 10, 11).

Toda, ljubljeni v Gospodu, pogledjmo si sedaj Jezusovo trpljenje samo: kako strašni so bili vendar dnevi velikega tedna, zlasti veliki petek, najbridkejši dan, ki ga je kedaj doživela kaka mati! Kdo opiše strašno bolečino, katera je prešinjala in pretresala dušo Marijino, ko se je njen Sin poslovil od nje, da nastopi zadnjo pot? Krščanska mati, ako odhaja tvoj otrok na tuje, in jemlješ slovo od njega, kako ti je tedaj pri srcu? Ali celo, tvoj sin gre v vojsko. Ti še moreš vsaj upati, da se povrne. Marija pa je vedela, da gre njen Sin v gotovo smrt, in sicer v najsramotnejšo in najmučnejšo smrt križa. Ko je sklenil očak Jakob svojega najmlajšega sina Benjamina poslati z brati v Egipt, reče žalosten drugim sinovom: Moj sin ne bo hodil dol z vami . . . ko bi mu se pripetila kaka nesreča v deželi, v katero potujete, spravili bi moje sive lasi od žalosti pod zemljo, (Gen. 42, 38). Ko je mladi Tobija odšel v Ragez, da iztirja star dolg pri Gabelu, jela je njegova mati jokati in je rekla svojemu možu: Najine starosti palico si vzel in poslal od naju. O da bi nikoli ne bilo teh denarjev, zavoljo katerih si ga odposlal. Saj sva bila zadovoljna pri svojem uboštvi, in sva imela za bogastvo to, da sva videla svojega sina. (Tob. 5, 23—25). Ko sta se morala po ukazu kralja Savla ločiti prijatelja David in Jonatan, poljubila sta se in sta jokala obadva, David pa najhuje. (I. Kralj. 20, 41). Ko se je sv. apostol Pavel poslavljajal od starešin efeške cerkve, jokali so vsi močno in so objemali Pavla in ga poljubovali; in so bili najhuje užaljeni zavoljo besede, ki jo je bil rekel, da ne bodo več videli njegovega obličja. (Djan. ap. 20, 37, 38).

Toda, kaj je ljubezen očaka Jakoba do Benjamina in ljubezen matere Ane do Tobije, kaj je prijateljstvo Jonatanovo do Davida, pa kaj udanost Efežanov do sv. Pavla, če se primerja s sveto ljubeznijo med Jezusom in Marijo? Kako bridko je torej moralo biti njuno slovo v Betaniji!

Kako mučna je bila za Marijo ona tiha, samotna žalost! Te strašne ure niso-li bile, kakor večnosti? Vsled srčne medsebojne zveze, katera je med svetimi osebami, je Marija, dasiravno oddaljena po telesu, vendar v duhu gledala, čutila in trpela vse krivice, katere je moral njen ljubljeni Sin prenašati od trenutka, ko je bil ujet, pa do časa, ko je nastopil zadnjo pot na višino gore Golgote. In ko se je pokazala na križevem potu, da išče tistega, katerega je ljubila njena duša, v kako groznem stanu je našla svojega Sina na potu trpljenja proti morišču sredi kričeče druhali. O kako dolg je bil ta križev pot na Kalvarijo! Potem pa neznanska muka Sinu na križu in Matere pod križem! One tri ure na Kalvariji, ko je božji trpin visel na križu, niso-li trajale brez konca za materino srce častitljive mučenice? O neskončna bolečina in bridkost, ko vidi Sina trpeti in mu ne more prikrajšati trpljenja!

Po vsej pravici uporablja sveta cerkev pri Mariji, materi bolečin, pretresljivo žalostinko, katero je nekdanji veliki prerok Jeremija, sedeč na razvalinah svojega ljubljenega Jeruzalema in spominjajoč se groznega razdjanja svetega mesta, jokaje popeval, da se je razlegalo po puščavi: O vsi, ki greste mimo po potu, premislite in glejte, ali je kaka bolečina, kakor je bolečina moja. (Žal. Jer. 1, 12).

5.) Bolečine Marijine so se nadalje množile po zapuščenosti, v kateri je moral Jezus prenašati najstrašnejše muke. Občutje zapuščenosti je moralo sila grozno uplivati na ljubega Vzveličarja, Marija pa je svojemu božjemu Sinu podobna v vsem, podobna v brezgrešnosti, podobna v prenašanju bolečin in trpljenja, podobna pa tudi v občutju zapuščenosti.

Udarili so dobrega pastirja, in razkropila se je plaha čreda. Jezusa vjamejo, bičajo, s trnjem venčajo, obsodijo ga v smrt, naložijo mu težki križ in ga nanj pribijejo, pa njegovih prijateljev in nekdanjih spremljevalcev ni videti nikjer, da bi tolažili njega in njegovo globoko užaljeno Mater, da bi delili ž njima mučne bolečine. Kje je goreči Peter, kateri je malo poprej slovesno izjavil, da je pripravljen, s svojim gospodom in učnikom iti v ječo in tudi v smrt? Pobegnil je in na kakem skrivnem kraju objokuje trojno zatajitev svojega božjega učenika. Kje sta Zebedejeva sina, ki sta na vprašanje gospodovo, ali moreta piti kelih trpljenja, odgovorila tako zaupno: Possumus, moreva? Bežala sta in le Janez si je pozneje premislil ter je stopil tje pod križ. Kje je oni apostol, ki je tačas, ko so učenci iz strahu pred hudobnimi naklepi Judov

hoteli braniti Jezusu, da se ne vrne iz Galileje v Betanijo, obudit svojega prijatelja Lazarja, kje je odločni apostol, pravim, ki je tačas vskliknil v svoji gorečnosti in v svoji ljubezni do Jezusa: Pojdimo tudi mi, da umrjemo ž njim? (Jan. 11, 16). Sedaj ni šel s svojim mojstrom na Golgoto, temveč hodil je stranska pota in je izgubil skoro še vero. Da, oni, kateri so imeli biti stebri sv. cerkve, so omahovali in so padli, le Marija, katera ni bila na gori Tabor, je šla za zapuščenim Vzveličarjem na Golgoto in je stala pod križem v najbridkejši bolečini, pa tudi v neomahljivi veri. Stabat mater iuxta crucem. (Jan. 19, 25).

Toda ni zadosti, da trpečega Vzveličarja zapustijo njegovi najboljši prijatelji in najzvestejši učenci; celo njegov nebeški Oče ga prepusti tako zelo strašno bridkemu občutju osamelosti in obupnosti, da je v bridkosti in stiski svojega srca klical z močnim glasom: Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil? (Mat. 27, 46). Ta glasni klic bolesti je bil tako pretresljiv, da ga je sveti poročevalec zapisal tudi v takrat navadnem jeziku, v katerem ga je Gospod izustil: Eli, Eli, lamma sabachthani. (Mat. 27, 46; Mark. 15, 34). Pekočo notranjo bolečino je morala pač Marija čutiti pri tem mozeg in kosti prešinjajočem klicu, ne da bi mogla sebi ali svojemu ljubemu Sinu le nekoliko olajšati brezumno trpljenje! Sedaj namreč more vsaka žalostna in stiskana duša v hudi bolečini obračati svoje oči na križanega Vzveličarja, odkoder ji dohaja neskončno sladka tolažba in moč v trpljenju. Toda prav ta okolnost, katera povzdiguje užaljene duše v trpljenju, je Mariji povzročila novo bolečino, jo je silno obtežila in globoko potrla. Kajti prav za njega, ki je visel na križu, se je tako neskončno žalostila, in sočutje, katero ji je skazoval Sin, je moglo zopet njeno sočutno in nežno srce le stiskati, ne pa ga krepčati.

Komu potok solz ne lije, *
Bridkost zročemu Marije,
Grozno kot morja grenkost!
Kdo sočutno ne žaluje,
Če to Mater premišljuje
In trpljenja velikost!

6.) Bolečino božje device in matere Marije, že tako grenko kakor morje, je še pomnožila nedolžnost njenega božjega Sina. Neizmerno globoko prešine namreč bolečina srce, ako se preganja obrekovana in nespozvana nedolžnost, ako mora biti sovražnikom v zaničevanje in v posmeh, in ako naposled celo podleže.

Ali ni res, ljubi moji, ako sicer otrok umrje ali trpi posilno smrt, moremo še vedno najti nagibov tolažbe za stariše. Sin, ki ga izgubijo, je imel lahko svoje slabosti; bil je morda nepokoren in nezvest; morda jim je grenil življenje s svojim slabim obnašanjem; bil je morda brez čednosti in brez pravega zasluženja in je zatorej preстал smrt le v kazen za svojo hudobno in pohujšljivo življenje. Nad vse hudo pa bi bolelo stariše, žalovali in vzdihovali bi brez konca, ko bi imel ta sin vse naravne in nadnaravne vrline v najvišji meri, ko bi bil popolen človek, ko bi bil uzor dobrega, pridnega, čednostnega otroka, tako da bi bila njegova smrt — smrt nedolžnega, pravičnega, da bi bila smrt svetnika. Kaj pa še-le, ko bi moral ta celo nedolžni sin, sramotno obrekovan in izdan, med sramotenjem in posmehom izdihniti svojo čisto, nedolžno dušo?

Vse to in še drugo se je izpolnilo nad Jezusom, Sinom Marijinim. Ne le, da krvavi po krivici in nedolžen na križu, v njegovem strašnem trpljenju ga še zasramujejo. In Marija, njegova najsvetejša mati, je morala ž njim poslušati zasramovanja, ne da bi jih mogla zabraniti ali zavriniti. Kako globoko je morala ta peklenska zlobnost raniti najčistejše in najrahločutnejše srce Marijino! Ti pa, ki so mimo hodili — storili so to nalašč, praetereuntes — so ga preklinjali in so zmajevali s svojimi glavami in so rekli: Aha, ki tempelj božji podiraš in v treh dneh zopet sezidaš, pomagaj sam sebi; ako si sin božji, stopi s križa. Prav tako so ga zasramovali veliki duhovniki s pismarji in starešini vred in so rekli: Drugim je pomagal, sam sebi ne more pomagati. Ako je kralj izraelski, naj stopi sedaj s križa in mi verujemo vanj. Zaupal je v Boga: naj ga sedaj reši, ako ga ima rad: saj je rekel: Sin božji sem. (Mat. 27, 39—43). Zasramovali so ga tudi vojaki, kateri so pristopili in so mu ponujali kisa in so rekli: Ako si kralj judovski, pomagaj si!... Da celo eden razbojnikov, katera sta visela, ga je preklinjal, rekoč: Ako si Kristus, pomagaj sam sebi in nama! (Luk. 23, 36, 37, 39).

Tako torej ljubemu Jezusu tudi ob smrtni uri niso dali pokoja, ki se privošči celo največjemu hudodelniku, kadar umira. In ako so navzoči otroci z rokami kazali na Križanega in so popraševali svoje očete in matere, kdo je vendar ta, ki visi med dvema razbojnikoma, odgovorilo se jim je kajpada: to je največi hudobnež. O kako je moralo to prebadati

materino srce Marijino! Kako je bila ljubezniva Mati tako težko, tako neusmiljeno izkušana! V Nazaretu ji je naznanil angelj, da bo Gospod Bog njenemu Sinu dal sedež njegovega očeta Davida in da bo kraljeval v hiši Jakobovi vekomaj (Luk. 1, 32), in sedaj vidi tega svojega Sina, poteptanega kakor črva, zasramovanega od sovražnikov, povišanega na križu in zasmehovanega, zapuščenega od nebes in zemlje. Ali ni moral ta pogled na nedolžno umorjenega Sina kakor ostro brušen meč prebosti preblago srce Marijino?

7.) Ljubljeni v Gospodu! Še eno ostrost meča bolečin v ranjenem srcu Marijinem hočemo premišljovati, da se še bolje pogreznemo v morje njenih bolečin: ta pa je njena neposredna pričujočnost pri mučeniški smrti srčno ljubljene Sina.

Veselje in žalost dela na nas tem večji vtisek, čim bliže našim počutkom je predmet veselja in žalosti. Dokler namreč naša duša prebiva v umrljivem telesu, odvisna je od zunanjih udov, kateri so ji orodje. Po njih se vzbujajo in oživljajo v duši razna stanja in čustva. Zato prihaja veselje tem živahnije in žalost tem bridkejša, čim boljše se predmet veselja ali žalosti približa zunanjim čutom. Med temi čuti pa je zlasti oko, katero duši lahko in popolno privaja vtiske sedanjega stanja; zato so tudi med vsemi vtiski, katere prejema naša duša po zunanjih čutih, najživahniji in najmočnejši oni, katere povzročuje pogled.

Ko je Hagara videla svojega sina Izmaela v puščavi žeje umirati, posadila je otroka pod eno izmed dreves in je šla proč, ter je sedla njemu nasproti od daleč in je na glas jokala, rekoč: Ne morem gledati otroka umirati. (I. Mojz. 21, 16). Ko so očaku Jakobu pokazali krvavo suknjo njegovega ljubljene Sina Jožefa, pretrgal je svoja oblačila in se je oblekel v žimovnik in je obžaloval svojega sina . . . pa se ni dal utolažiti, temveč je dejal: Žalosten pojdem k svojemu sinu pod zemljo. (I. Mojz. 37, 33—35). Bralcem svetega Pisma se studi babilonski kralj Nabuhodonozor, ki je ukazal sinove izraelskega kralja Sedecije pomoriti v pričo nesrečnega vladarja; kajti tako je moral oče večkrat okusiti smrt, predno je sam umrl. (IV. Kralj. 25, 7). Sv. Avguštin trdi brez pomisleka, da je mati Makabejcev pred svojo smrtjo sedemkrat trpela mučeniško smrt, ker je gledala grozne smrtne muke svojih sedem sinov. Dante Alighieri pripoveduje v svojem pesniškem delu „Divina Commedia“, da je bil grof Ugolino s štirimiro otroki vržen v ječo. Sinovi so umrli

glada, njih oče pa je večkrat umrl glada. Ko sem leta 1878 v Sarajevu prosil blagega in pobožnega duhovnika, da naj obišče z menoj težko ranjene vojake v vojaški bolnišnici, mi odvrne, češ, da je tako rahločuten, da ga obhaja silna groza, ako vidi rane.

Zares, nahajajo se nežnočutne duše, ki ne morejo gledati človeka umirati; one morajo oditi. Nahajajo se matere, katere ne morejo poslušati sopenja svojega umirajočega otroka, ne morejo gledati, ko umrlega otroka devajo v rakev ali ga pokopavajo, ne da bi tudi njih ne obhajale smrtne težave. — Ko so slavnega angleškega državnega kancelarja Tomo Mora, kateri je bil zaradi svojega katoliškega veroizpovedanja v smrt obsojen, peljali na morišče, iztrgala se je njegova hči Margareta svojim prijateljicam iz rok in je v presilni srčni žalosti hitela po cestah in ulicah Londonškega mesta in je došla še pravočasno na morišče, kjer se je oklenila svojega ljubljene Sina in je klicaje: oče, moj oče, omedlela.

Marija pa je, ljubljeni v Gospodu, stala pod križem in je videla svojega ljubljene Sina trpeti vse, karkoli si je mogla izmisliti grozovitost človeška v zvezi s pekleno zlobnostjo. Ali ni moralo presegati vse človeško čutenje in vse človeško spoznanje, kar je Marija sočutila in trpela v srcu nad neznanim trpljenjem svojega božjega Sina? Žalosti bi bila umrla, ko bi je ne bila krepčala trdna vera in ko bi je ne bilo osrčevalo sladko upanje bližnjega ustajenja. Saj trdi sv. Anzelm: Marijine bolečine so bile tolike, da bi bile zadostovale, jo vsak trenotek umoriti, ko bi je Bog ne bil po posebnem čudežu ohranil pri življenju.

Sveta Mati, to le prosim,
Rane Kristusa naj nosim,
Vtisni v moje jih srce!

(Konec prihodnjič.)

Beseda slovenskim abiturijentom ob razhodu.

(Konec.)

Pred vsim bodi predmet naše volitve isti stan, katerega hočemo nastopiti, kateremu se hočemo posvetiti. V tako važni zadevi ne smemo kar tja v en dan postopati, niti ozira imeti na ljudi, ne strasti slediti, tudi ne ravnati iz sebičnosti, ne iz svetnih ozirov, ampak treba je slušati le božjega glasu. Najprvo je treba ozirati se 1.) na namen, čemu smo na svetu. Na svetu smo, da služimo Bogu in se večno izveličamo.

Treba je, da človek dobro uvideva dolžnost, in se ne obrne na nobeno stran, dokler ne spozna tega, s čimur se Božja čast povikšuje in izveličanje izgotovi. Po tem naj bi človek prisrčno Boga prosil

razsvetljenja, da spozna njegovo voljo, in prosi naj milosti, po kateri bo mogel srečno izvesti storjeni sklep. Treba je tudi uvaževati, koliko ta ali oni stan, n. pr. duhovski stan, ta ali ona služba pripomore k našemu izveličanju in k Božji časti. Te dve pravili je treba vedno imeti pred očmi. Se ve da ne smemo le v obče premišljevat, ampak vso zadevo, del za delom razmotrivati z ozirom na našo starost, naš značaj, naša nagnenja. Dobro pa moramo tudi premisliti, kakošni zadržki in ovire nastanejo za naše izveličanje in kake nevarnosti nam pretijo, ako ta ali oni stan nastopimo, to ali ono službo prevzamemo. Dobro je celo zapisati stanovske prednosti in nevarnosti. Ko si n. pr. duhovskega, samostanskega ali zakonskega stanu prednosti in nevarnosti primerjal, treba se ti je za stan odločiti, v katerem se ti nudi več pomočkov za izveličanje in manj zadržkov.

Da se človek še bolj prepriča o božji volji, vpraša naj se, kaj bi svetoval onemu, ki se nahaja v enakem položaju. Sami sebe izprašujmo in oglejmo in vprašajmo se: Kaj si bomo želeli takrat, kedar se bode smrt bližala in ko bomo stali pred sodbo božjo. Kajti v onem važnem trenutku človek ne presoja stvari v napačni luči strasti, ampak pri luči večnosti.

Slednjič je treba, da se volilec stanu k molitvi zateče, ter Boga prosi, naj ga on potrdi v 2.) dobrem sklepu, o katerem misli, da je narbolj koristen za božjo čast in naše izveličanje.

Sedaj je treba tudi vse to, kar smo sklenili, povedati izpovedniku, ter poizvedeti njegovega menenja. Treba je, da slišimo njegove nauke, da mu razodenemo, kako nas je pri izvolitvi razsvetljeval Bog, nazadnje se moramo podvreči in pokoriti njegovemu izreku, da ne zaidemo na napačno pot.

Glede izvolitve prihodnjega stanu je treba tudi posvetovati se s stariši in skušenimi ljudmi.

Poklic za prihodnji stan je kakor nežna cvetlica, katero treba zelo negovati. Kakor pa nežni cvetlici vsaka zoprna sapa zelo škoduje, slana pa jo kar osmudi in zamori, tako tudi zamore poklic v mladeničevem srcu zatreti in ugonobiti sprideno srce. Mladenič, ki si ohrani živo vero in nedolžnost srca, bode dosegel poklic in stan, v kateri ga kliče Bog. Dobri stariši skrbe za to, da sin ohrani živo vero in poštenje ter tako negujejo nežno cvetlico prihodnjega poklica zlasti za duhovski stan. Skrbni stariši pustijo sinu prosto volitev, ter ga ne silijo v stan, do katerega nima veselja in poklica. Inače se primeri, da neka teri stariši na kmetih sinovom preveč prigovarjajo duhovski stan, dogodi se čestokrat, da je po mestih toliko bolj odvrtačajo od duhovskega, ter je silijo k drugim stanovom. Oboje je napačno: sinove odvrtačevati od stanu, do katerega imajo in kažejo veselje, pa tudi napačno je siliti je v stan, do katerega imajo gnev, ne pa poklica. Dandanes je redkeja prikazen, da bi sin gosposkih starišev izvolil duhovski stan. Že razmere v takih družinah same ob sebi niso ugodne razvoju poklica za duhovski stan, še manj pa vpliv dotičnih krogov ob času izvolitve stanu. — Tako se je godilo tudi sv. Alojziju. Njegov oče in vsi drugi sorodniki razun matere so se zelo protivili Alojziju, ki je želel stopiti v red. Z veliko težavo je ta nedolžni mladenič premagal vse ovire in zadržke ter dospel do svojega cilja in postal velik svetnik.

Glede poklica mladeničev v duhovski stan so velikega pomena besede Kristove pri sv. Lukežu 6, 62: Nihče kateri s svojo roko za drevo prime, in se nazaj ozira, ni pripraven za božje kraljestvo. (Kakor človek, ki orje in se ozira, ni pripraven zavoljo vmemarnosti za to delo) Mladenič, ki ima zvezo s svetom, ni za duhovski stan — nobenim načinom naj ne vstopi vanj. *) Včasih pa kdo v poznejših letih („post varia discrimina rerum“ to je „po mnogih izkušinjah“) pride do spoznanja svojega poklica ter do svojega cilja. Le veren nepopačen mladenič more postati dober duhovnik. Kdor je popačen in spridenega srca, ni poklican v ta stan. Tako je sv. Ignacij še-le kot ranjen vojak spoznal svoj poklic. — Daleč po svetu je znao kot sloveč zdravnik in vzoren redovnik n. pr. P. Emanuel Leitner, provincijal usmiljenih bratov v Gradcu. Ta je bil v svojih mladih letih krojaški pomočnik. Potem je potrkal na samostanska vrata, ki so se mu odprla. Izučil se je zdravništva, in danes se prišteva najboljšim zdravnikom v Gradcu. Kadar on ordinira, je velika gnječa raznih bolnikov pred njegovo sobano; primeri se čisto, da po 100 receptov eden dopoludan zapiše. Vrh tega je Leitner tudi izvrsten operater. Kaj pa čemo reči o njegovih redovniških vrlinah. Presvetli cesar mu je zaradi njegovih zaslug podelil odliko. Samostan in bolnica usmiljenih bratov v Gradcu slove po širokem svetu radi izvrstnega zdravljenja bolnikov in radi samostanske vzornosti. Graška provincija usmiljenih bratov zavzema mesto med prvimi na svetu. In prav ta provincijal P. Emanuel je ustanovil nov samostan in bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji na Kranjskem. Podpisani se raduje, da ni bilo njegovo prizadevanje zastonj, ko je l. 1889 prosil P. Emanuela, naj bi se tudi na Kranjskem vstanovil tak samostan. — Tako, mladeniči, kliče Bog raznim načinom v razne stanove.

Ako je med slovenskimi mladeniči kateri, ki je mnogo izkusil, pa zopet izspregel, ta naj vnovo prime za drevo, da postane koristen ud človeške družbe, da sebi zagotovi prihodnost — dostojno in primerno njegovim dolgotrajnim ukom, da reši stariše skrbi. Le nikar ne zakopati talentov, od katerih bo treba na sodbi natančen odgovor dajati. Naj bi slovenski dijaki vestni bili pri volitvi stanu, resno naj bi se potem poprijeli svojega posla; kajti cerkev potrebuje gorečih delalcev v vinogradu Gospodovem, ki naj bi pasli čredo Gospodovo, odrešeno s sveto Jezusovo krvjo, ki naj bi stali na braniku sv. vere. Državi treba vrlih uradnikov, slovenski domovini pa zanesljivih vodnikov.

Župnik Alojzij Kummer.

Razgled po domovini

Zlata maša v Velesalu, dne 20. vel. srpana t. l.**)

... Slavnostni govor v cerkvi je krasno govoril pre-

*) Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron. Hebr. 5, 4 Qui inhiat connubio, non est aptus ad sacerdotium; quod si quis non vocatus initiatus fuerit sacerdotio, per emendationem vitae promereri potest gratiam divinam et assequi vocationem, prout dicit divus Bernardus: „Si non es vocatus, factus voceris.“

**) Iz tega zanimivega dopisa posnemljemo to, česar je bilo manj omenjenega v poročilu, to isto slavnost popisujočem. Glej „Dan.“ št 35. Čim mnogobrojnejši pisalci, tem jasnejša spričba: kako je moralo biti lepo v Velesalem.

častiti gospod kanonik Ivan Rozman, mestni župnik pri sv. Jakobu v Ljubljani, ki ga sploh slave kot izbornega govornika, a tu je skoro prekosal sam sebe. Navdušenost in ginjenost se je brala vsem poslušalcem iz obraza. Častiti govornik se je obrnil po krasnem, originalnem uvodu do gospoda zlatomašnika. Toda ker mu je branila ponižnost in skromnost g. jubilar-tova govoriti o njegovem zaslužnem delovanju, podal nam je le v glavnih potezah obris njegovega življenja in delovanja. Tako smo iz njegovega govora posneli sledeče:

Velečastiti gospod zlatomašnik Blaž Petrič se je narodil dne 28. prosinca leta 1824 v Spodnji Idriji na Notranjskem. V mašnika ga je posvetil premilostivi rajni gosp. knežškof Anton Alojzij Wolf dne 31. malega srpana leta 1849. že v tretjem letu bogoslovja.

Po dovršenih bogoslovnih naukah je služboval med drugim v Šenčurju, kjer si je nabral veliko zaslug s svojim požrtvovalnim delovanjem, zakaj takrat je v Šenčurju razsajala kolera. Kapelanoval je tudi še v Štiriji, pozneje pa je dobil župo Blagovico. Odtod se je preselil v Velesalo, kjer je ostal do danes pri svojih petinsedemsetih letih izvanredno gibčen na duhu in telesu. Želeti in upati je torej, da bo g. zlatomašnik učakal še svoje demantne maše. Dal Bog, da se uresničijo naše želje!

Nato se je pozval g. govornik do vernega občinstva v obče in mu razjasnil pomen in zvezo slavnosti z bogoljubnim ljudstvom.

Takoj pa je prešel na domače župljane in jih prosil, naj poklonijo svojemu gospodu zlatomašniku šopek iz teh-le cvetok: otroci naj prineso za šopek nežno, skromno, ponižno, a krasno duhtečo vijolico v znamenje, da hočejo biti ubogljivi, tibi in bogoljubni; dekleta naj vpleto v šopek lepo belo lilijo v potrdilo, da hočejo ohraniti srce čisto, kakor je čista beloba krasnega cveta lilijinega; mladeniči naj podare zanj rdečo vrtnico, znamenje ljubezni in vneme za sveto vero in čast božjo; možje pa in žene naj kot ozadje pridenejo lepo dišeč „roženkravt“, znak njihove medsebojne ljubezni in zvestobe, zvestobe do Boga in do doma; ta ljubezen in zvestoba naj razširja, kakor ta rastlina lep močan duh daleč na okoli; starčki in stare ženice pa naj vpleto vmes sivi „rožmarin“, ki nima sicer nikake lepote, ki pa ohrani svojo barvo do konca: tako naj tudi osiveli starčki sami ostanejo kot so bili dosedaj, udani Bogu in svojemu zlatomašniku do zadnjega diha.

Ta šopek naj poklonijo domači župljani svojemu gospodu jubilaru v znak otroške udanosti, prisrčne ljubezni in najglobokejšega spoštovanja

Nagovoril je g. govornik končno tudi še svoje gospode duhovne tovariše, kot sklep pa je pozval vse zbrano krščansko ljudstvo, naj se mu pridružijo in izreko z njim gospodu zlatomašniku prisrčno čestitko k sreči, ktero mu je dodelil Bog, naj se zahvalijo Vsemogočnemu, da je z gospodom zlatomašnikom dodelil tudi njim toliko neiskaljenega veselja, pozval jih je, naj prosijo z njim vred, da ga višnji Bog ohrani in še nadalje obsipa z milostmi in mu dodeli še veliko, veliko veselja in tolažbe za vse prestane boje in težave...

Naj omenjam še nazadnje, kar smo zvedeli tekom zadnjih štirinajst dni: gospod zlatomašnik je bil ime-

novan povodom svoje zlate maše vsled svojih zaslug za vero in ljudstvo po premilostivem knežškofu duhovnim svetnikom; občina Šenčur pa, kamor spada župa Velesalska, ga je imenovala častnim občanom, vsled zaslug, ktere si je stekel s svojim požrtvovalnim delovanjem za svojega službovanja ob času kolere v Šenčurju in pa sedaj kot župnik v Velesalu. — Častitamo mu na tem zaslužnem odlikovanju in želimo, da bi še dolgo mogel uživati sadove svojega trudapolnega a plodonosnega delovanja. Dal Bog, da bi se Velesalo še enkrat ogrnilo v praznično odelo povodom biserne, demantne maše ljubljene-ga gospoda duhovnega svetnika in zlatomašnika!

F. K. A.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec september 1899.

(Spis potrjen in blagoslovljen od sv. Očeta.)

a) Glavni namen:

Boj proti skricnim družbam.

b) Posebni nameni:

15.) **Sv. Katarina Geneveška.** Preskrbljenje udov in sirot. Začetek šolskega leta v krščanskem duhu. Ponovljani izpiti.

16.) **Sv. Kornelij in Ciprijan.** Več dušnih pastirjev in njihove občine. Umobolni in hudo skušani. Izpraznjeni škofovski sedeži.

17.) **Praznik Marije sedmerih žalostij.** Servitski red. Čestjenje žalostne Matere Božje. Katoliška cerkev v Švici.

18.) **Sv. Josip Kupertinski.** Verske družbe sv. Frančiška. Srečna izvolitev stanu. Več redovniških kandidatov in novincev.

19.) **Sv. Januvarj in tovariši.** Razcvitanje katoliškega društvenega življenja. Potrpežljivo prenašanje notranjih bolečin in obvarovanje pred obupom.

20.) † **Sv. Evstahij.** Sv. oče. Vztrajno bojevanje proti izkušnjavam. Učeka se mladina. Odrvnitev kvarljivih knjig.

21.) **Sv. Matej.** Več spreobrnjenecv v težavnih razmerah. Pravde. Trgovci. N.

M o l i t e v,

(ktero naj bi molili udje molitvenega apostoljstva.)

Gospod Jezus Kristus! V edinosti s tistim Božjim namenom, s katerim si Ti, sam Bog, Gospoda poveličal nekdanj na zemlji s Svojim presv. Srcem, in Ga še sedaj neprenehoma v najsv. Zakramentu po vsem svetu do konca časov poveličuješ, in da posnemam presv. Srce preblazene, vselej brezmadežne Device Marije, Ti darujem danes in vsak hip današnjega dneva vse svoje namene in misli, vsa svoja čutila in želje, vsa svoja dela in besede. (100 dnij odpustka enkrat na dan. Leon XIII 1885.)

Zlasti Ti jih darujem za duhovne vaje, kakor tudi za vse v tem mesecu in sosebnost današnji dan udom molitvenega apostoljstva priporočene zadeve.

O sladko Srce mojega Jezusa, stori, da Te vedno bolj ljubim! Amen. (Vsakikrat 300 dnij odpustka; enkrat v mesecu, če se moli vsak dan, popolni odpustek. Pij IX. 26. listop. 1876.)

Sladko srce Marijino, bodi moje rešenje! (300 dnij odpustka vsakikrat. Pij IX. 1852.)

O sveti Jožef, predpodoba in varuh častilcev presv. Srca Jezusovega, prosi za nas! (100 dnij odpustka enkrat na dan. Leon XIII. 1892.)

Sveti nadangelj Mihael, sv. Bonifacij, bl. Petef Kanizij, prosite za nas! N.